

Apstraktna kompozicija

Bosnić, Petar

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Arts Academy / Sveučilište u Splitu, Umjetnička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:175:975252>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Arts Academy](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
UMJETNIČKA AKADEMIJA U SPLITU

PETAR BOSNIĆ

ZAVRŠNI RAD

APSTRAKTNA KOMPOZICIJA

Split, rujan 2021.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
UMJETNIČKA AKADEMIJA
ODJEL ZA LIKOVNE UMJETNOSTI

ZAVRŠNI RAD

APSTRAKTNA KOMPOZICIJA

LIKOVNI ODSJEK

Preddiplomski studij kiparstva

Predmet: Završni ispit

Mentor:

Red. Prof. mr. sc- Kažimir Hraste

student:

Petar Bosnić

Split, rujan 2021.

Sadržaj

1. Uvod.....	4
2. Autorsko obrazloženje.....	5
3. Vezani pojmovi.....	11
-Apstarktna umjetnost.....	11
-Kompozicija.....	12
-Ploha.....	13
-Kolorit.....	14
-Oblik.....	14
4. Fotografije rada.....	15
5. Zaključak.....	24
6. Popis literature.....	25
7. Popis preuzetih fotgrafija.....	25

1. Uvod

Moju apstraktnu kompoziciju zamislio sam kao tematski neodređeni rad, koji će sadržavati ujedno i elemente skulpture i elemente slike. Ideja za ovakav pristup radu proizišla je iz procesa nastave treće godine preddiplomskog studija na Odsjeku kiparstva Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu. Na trećoj godini, gdje studenti imaju slobodniji pristup nastavi, prvo sam se sreo s izvedbom medalja, a potom sam se počeo baviti apstraktnim skulpturama izvedenim u različitim materijalima. Nakon toga počeo sam praviti skulpture iz više komada, uglavnom od metala, pa zatim slagati kompozicije od više komada lomljenog kamena. Stoga sam za završni rad odlučio napraviti apstraktnu kompoziciju u drvu, sastavljenu od više različitih geometrijskih oblika, a željeni elementi slike u ovoj kompoziciji proizišli su iz čvrsto naglašene koloritne površine drva.

2. Autorsko obrazloženje

Za ovakav pristup završnome radu sam se odlučio proučavajući preko interneta razne smjerove likovnih umjetničkih izražavanja. U središtu moga interesa bili su autori i djela suvremene umjetnosti kroz koja se može sagledati put kojim se kroz različite umjetničke pravce. Posebno su me se dojmili radovi koji sadrže elemente geometrijske apstrakcije. Neki od umjetnika čiji mi se rad svidio i na svojevrsni me način potakao da odaberem ovakav rad su: Richard Arfsten, Ellsworth Kelly, Toni Smith, te slikari Piet Mondrian i Wassily Kandinsky. Kod njih mi se sviđa njihova likovnost, i plošnost njihovih formi. Taj je njihov pristup najviše imao utjecaja na mene, a odrazio se i na koncept moga rada. Moja kompozicija izgrađena je od više različitih drvenih oblika i postolja i nastala je slaganjem (uklapanjem) raznih geometrijskih oblika, što znači da završni dio ovoga rada nije nastao oduzimanjem materijala, već njegovim dodavanjem (građenjem). Jedini proces kod izrade ove kompozicije gdje je došlo do rezanja i oduzimanja materijala dogodio se prilikom formiranja drvenih djelova koji čine moju kompoziciju i pri oblikovanju njezina kamenog postolja. Iz ove činjenice proizlazi da je, nakon što su dijelovi kompozicije oblikovani, moj način stvaranja u bitnome konstruktivistički (graditeljski). Nastajanje mog završnog rada teklo je tako da sam, kao što sam i do sada činio, prvo rad vizualizirao, zamislio u glavi, a potom ga kao ideju dorađivao u nekoliko skica na papiru.

Slika broj 1, skica na papiru

U sljedećoj fazi sam odlučio u dogovoru s mentorom prema nacrtanim skicama napraviti i trodimenzionalni model skulpture u stiroduru, koji se pokazao kao prikladan materijal za postizanje željenog izgleda rada. Stirodur se lako reže i spaja, a pomogao mi je i u pronalaženju načina na koji ću dijelove skulpture povezati u jednu cjelinu. Poznato je da se umjetnik ne mora striktno držati svojih skica i modela, da ih mijenja i dotjeruje do konačnog izgleda svoga djela, kad mu se više nema što ni dodavati ni oduzimati. Tako sam i ja postupio, pa mi izgled modela i rada nisu potpuno identični. Geometrijski oblici su ostali isti, ali sam promijenio neke

njihove dimenzije. Naime, kad sam prema posljednjoj skici na papiru izrezao djelove skulpture i povezao ih ljepilom, zamijetio sam da mi se neki od odnosa među djelovima ne sviđaju, da narušavaju harmoniju kompozicije. Zato sam im mijenjao dimenzije sve dok nisam bio zadovoljan izgledom modela.

Slika broj 2, model izrađen od stirodura.

Odlučiti o materijalu od kojega ću izraditi svoju kompoziciju bilo mi je najteže. Kako se kompozicija sastoji od niza jednostavnih geometrijskih oblika u načelu svaki bi materijal

mogao pristajati ovom djelu. Skratio sam izbor tako što sam odlučio da to bude neki od prirodnih materijala - kamen, metal ili drvo. Prvo sam eliminirao metal, jer iako je impresivan materijal, čvrst i masivan, površina mu nije koloritna, a želja mi je ipak bila da moj rad ne "govori" samo volumenom nego i koloritom njegovih ploha. Teže mi se bilo odlučiti između drva i kamena jer površina i jednog i drugog brušenjem postaju izrazito koloritne. Na kraju sam se ipak odlučio za drvo (jelovina), iako sam po struci kamenoklesarski tehničar. Razlog što sam se odlučio za drvo je i u želji da se iskušam u tom materijalu u kojem sam do sada vrlo malo radio. Na takav moj izbor svakako su utjecali i drugi razlozi, recimo praktični. Drvo se najlakše može nabaviti, cijena mu je najpovoljnija, a to je i materijal kojem je omjer između čvrstoće i težine bolji nego kod metalnih materijala, ili pak kamena, gdje je taj omjer još lošiji. Moram reći i da mi je prva misao bila da bi moja skulptura trebala biti visoka par metara, pa je i to bio jedan od razloga što mi je prvi izbor bilo drvo kao najjeftiniji i za obradu najprikladniji materijal. Međutim, brzo sam shvatio da takav pothvat, makar i u drvu, nije primjeren mogućnostima jednog studenta pa sam se odlučio za skulpturu u drvu i svakako značajno manjih dimenzija od one o kojoj sam u početku razmišljao.

Nakon odabira materijala došla je izrada pojedinih elemenata skulpture koji će povezani u jednu cjelinu činiti moju kompoziciju. Prvo sam svaki od elemenata (svaki iz zasebnog komada drva) označio uz pomoć ravnala i olovke, a potom ih strojno ispilio prema označenim linijama. Dva donja dijela morala su biti identične visine, tako da kompozicija može stajati pravilno. Nakon što sam ispilio ostale dijelove morao sam odlučiti kako ću ih obraditi: da li ih obojati ili samo izbrusiti? Konačno, zbog površine drva koja je izrazito koloritna, odlučio sam ih ručno pobrusiti brusnim papirom. Tako sam naglasio prirodni izgled drva, što ne bi bio slučaj da sam se odlučio za varijantu bojanja. Do izražaja su došli godovi i čvorovi, te je površina postala

napeta i čvrsta. Procesom ručnog brušenja također sam uspio prekriti tragove strojne obrade, pa sam postigao izgled ručnog rada iako je samo završna faza bila ručna.

Slika broj 3, komadi jelovine u procesu izrade.

Kao završna faza potom je uslijedilo spajanje svih dijelova u jednu cjelinu. Spajanje sam obavio jakim loctite ljepilom zbog toga što brže vezuje od standardnih ljepila za drvo. Iz iskustva znam da neka ljepila stežu sporije, recimo drvofixu treba jako puno vremena dok ne “stisne”. U mom slučaju morao sam precizno namjestiti sve drvene komponente skulpture, što nije baš jednostavno kada se dugo mora čekati da bi ih ljepilo čvrsto povezal. Jer je brušenje utjecalo na ravninu cijelih drvenih oblika. Poslije spajanja ploha na red je došlo postolje skulpture. Budući da postolje i skulptura čine jednu cjelinu bilo mi je prirodno odlučiti se za drveno postolje. Međutim, kako nisam uspio doći do drva potrebnih dimenzija (negdje oko

30cmx30cmx2-6cm), morao sam birati između drvenog postolja od dva ili tri lijepljena komada i kamenog postolja u jednom komadu. Na kraju sam se odlučio za kameno postolje, a između kamena sivca i kamena veselja za postolje sam izabrao kamenu ploču veselja, jer je bijeli kamen koji bolje pristaje tonu brušenog drva, a posjeduje i jako izraženu koloritnu površinu. Uz ovo, mislim da, iako su kamen i drvo različiti materijali, njihova prirodnost mojoj kompoziciji u cjelini daje zanimljiviji izgled.

3. Vezani pojmovi

Apstraktna umjetnost – ovaj smjer koji spada pod modernu umjetnost, pojavio se je početkom 20. stoljeća. kod publike je u početku izazivao veliki otpor. Pramac je nastao pod utjecajem kubizma, fovizma i ekspresionizma. Početci apstrakcije se vežu uz Ruskog slikara Wassilya Kandinskog, koji je prvi naslikao potpuno apstraktnu sliku „Apstraktni akvarel“ 1910. godine. Smjer je poznat po čistoj ekspresiji oblika, linija i boja te tematskoj neodređenosti. Dakle to je umjetnički izraz koji se odvaja od bilo kakve stvarne reprezentacije, s ciljem stvaranja potpuno drugačijeg prostora od prirodnog. Taj osjećaj apstrakcije postiže se korištenjem različitih geometrijskih oblika, kao i točaka, linija te čistih boja Apstrakcionizam

Richard Arfsten, Colossus

Barbara Hepworth, Three Personages

kao umjetnička struja poznat je i kao nefigurativna umjetnost; To znači da ovaj stil nema točku kontakta s reprezentativnom tradicionalnom umjetnošću. Ta udaljenost od stvarnosti ne

implicira njezinu negaciju, nego predlaže opoziciju ili kontrast. Ustvari bit apstraktionizma je uglavnom okarakterizirana kao potraga za primitivnom suštinom predmeta. Stoga apstraktna umjetnost pokušava u svojim umjetničkim manifestacijama uhvatiti istraživanje svijesti i nesvjesnosti na najčišćim razinama. Sloboda autoru je omogućena u više aspekata, kao što su sloboda primjene tehnika i elemenata, te značaj tih resursa. Primjerice u apstraknoj umjetnosti koriste se samo geometrijske figure, a stvarni oblici izostaju, budući da se radi o stilu koji apelira na totalizirajuću jednostavnost oblika. Razvoj apstraktne umjetnosti u svim njezinim oblicima doveo je danas do apstraktnog akademizma i njegove monumentalno dekorativne devijacije i vulgarizacije što su predvidjeli njezini prvi protagonist: „ Svaka umjetnost postaje dekorativna kad u njoj nema dubine ekspresije.” (P.Mondrian) i „ kod oblika je najvažnije dali je proizašao iz unutarnje potrebe ili nije.” (W.Kadinsky).

Kompozicija – se odnosi na raspored djelova koji tvore cjelinu. Taj pojam odnosi se na formalnu strukturu koju čine likovni elementi (boja, volumen, prostor) u svom međusobnom odnosu. Nikola Sinković predlaže da je komponiranje je likovni proces sastavljanja i međusobnog povezivanja likovnih elemenata u likovnu cjelinu prema vlastitoj likovnoj koncepciji. Ono podliježe određenim zakonima usklađivanja, odnosno likovno-estetskog reda ili kompozicijskim načelima. Kompozicija je sustav likovnih elemenata komponiranih po kompozicijskim načelima. Kompoziciju uvjetuju: koncepcija ili ideja, materijal kojim se ideja oživotvoruje, karakter i veličina plohe ili prostora na/u kojoj se komponira, likovni elementi kojima se kompozicija ostvaruje, likovna načela po kojima se likovni elementi međusobno povezuju. Postoji više vrsta likovnih kompozicija one zavise o rasporedu oblika koje prikazujemo, te tako postoje: vodoravna, okomita, kosa, kružna, piramidalna i slobodna

kompozicija. Kod mog radi se o slobodnoj kompoziciji, koja označava slobodan raspored oblika i likova u trodimenzionalnom prostoru ili na plohi.

Arturo Berned, Cabeza IX

Piet Mondrian, Composition II

Ploha – je dvodimenzionalni element, koji sadrži širinu i visinu, dok mu je treća dimenzija nenaglašena. To je mjesto gdje se susreću prostor i neki volumen. Svi oblici koji nas okružuju, bili oni prirodni ili umjetni su načinjeni od ploha. Likovni element plohe javlja se u: slikarstvu, kiparstvu, arhitekturi te dizajnu. svaka ploha ima svoja određena likovna svojstva i likovni karakter. U slikarstvu je to ravnina na koju se slika, ali i šire jednako obojene površine. U arhitekturi i kiparstvu ona je vanjski dio građevine, volumena ili mase kipa. Tijela mogu nastati iz samo jedne plohe, bez obzira na njen izgled. Plohe mogu biti samostalne i funkcionalne (one koje nisu samostalne), samostalne plohe stoje u nekom prostoru ili kao samostalni likovi tvore kompoziciju na plohi. dok funkcionalne plohe zatvaraju neki volume, one su oplošja tijela.

Kolorit – je učinak umjetničkog djela postignut odnosom te primjenom boja. prevladavanje općega (svijetlog, toplog, mračnog itd.) tona u odnosu boja i tonova na slici. U proširenu značenju, specifičnost, osobitost nekog vremena ili prostora. Kolorizam je i način slikanja sa čistim bojama, najčešće sa komplementarnima, tako se postiže plošnost, proces je suprotan tonskoj modelaciji. Kolorist je umjetnik koji se više koristi bojom nego linijama.

Oblik - je odnos krivih i ravnih površina u vanjskom izgledu, uobličenosť vidljivih dijelova, reljef, konfiguracija, način na koji što percipiramo, uočavamo; obris predmeta ili tijela. Oblik objekta smještenog u nekom prostoru odnosi se na dio prostora koji taj objekt zauzima, a koji je određen njegovom vanjskom granicom izdvojeno od ostalih aspekata toga objekta, poput boje, sadržaja ili tvari od koje je građen, ili njegova položaja i orijentacije u prostoru i veličine. Jednostavne dvodimenzionalne oblike moguće je opisati geometrijski kao točke, pravce, krivulje, ravnine itd. Oblici koji se pojavljuju u fizičkome svijetu obično su poprilično složeni; mogu biti proizvoljno zakrivljeni.

4. Fotografije rada

Kako je položaj različitih dijelova u ovoj kompoziciji isturen u svim smjerovima, da bi se vidjeli njihovi odnosi, to jest dinamika cijeloukupne kompozicije, postavio sam osam fotografija gotovog rada, koje su snimljene (ja sam ih sam snimio) iz različitih kutova. Ovo je bio prvi put da sam svoj rad popratio fotografijama, koje nisu snimljene s profesionalnom opremom, već s mobitelom, zbog čega imaju lošiju rezoluciju.

Slika broj 4, gotov rad.

Slika broj 5, gotov rad.

Slika broj 6, gotov rad.

Slika broj 7, gotov rad

Slika broj 8, gotov rad.

Slika broj 9, gotov rad.

Slika broj 10, gotov rad.

Slika broj 11, gotov rad.

5. Zaključak

Ideja ovog završnog rada bila je stvoriti apstraktnu skulpturu, koja će ujedno sadržavati i elemente volumena i elemente slike. Naravno, moj cilj bio je da sve to bude što je moguće bolje ukomponirano, da svih šest elemenata, zajedno s postoljem daju jednu harmoničnu cjelinu. Inspiraciju za ovakav pristup radu pronašao sam u radovima kipara Richarda Arfstena, kod kojeg mi se svidio njegov pristup radovima koji su stvoreni uklapanjem raznih geometrijskih formi. Završni rad kako sam već naveo, složen je od šest geometrijskih oblika, napravljenih u drvu (jelovini), te mu je postolje kameno. Svaki je komad različitog izgleda i dimenzija. Nizanjem drvenih elemenata sa drukčijim oblicima ujedno se postiže dinamika cijelog rada. Svaki dio je pomno oblikovan, tako da se uklapa sa ostalim dijelovima. Kako su drveni oblici pobrušeni sa svih strana, materijal je pokazao svoj prirodni koloritni izgled (čvorove i godove), te se stvorila glatka napeta površina da svaka ploha ima unikatnu površinu, te površine povećavaju oštrinu same kompozicije. Za postolje sam izabrao jednostavnu kamenu ploču. Kompozicija je lišena svakog oblika simetrije, te se njezini elementi šire u svim pravcima. Iako rad sam po sebi u tehničkom smislu ne izgleda prezahtjevno, u rad je ipak utrošeno puno truda. Tako da su svi elementi izrade dovedeni do što većeg stadija završenosti. Želja mi je bila da rad bude u tehničkom dijelu što bolje i preciznije odrađen. Za kraj ću dodati da je ovaj rad zbog svojstva materijala namijenjen za izlaganje u zatvorenim prostorima.

6. Popis literature

- Duh apstrakcije (The spirit of abstraction), W. Worringer, Wilhelm 1999.
- Wikipedia
- <https://www.nikolasinkovic.com/likovni-elementi-za-pocetnike/>
- <https://enciklopedija.hr/>
- Enciklopedia likovne umjetnosti, Zagreb , leksikografski zavod fnrj, MCMLIX.
- Enciklopedia leksikografskog zavoda, MCMLXIX.
- Boris Kalin, Povijest filozofije s odabranim tekstovima filozofa, Školska knjiga, Zagreb 1995.
- Filozofijski riječnik, Matica Hrvatska 1965.

7. Popis preuzetih fotografija

- Colossus, Richard Arfsten <https://www.google.com/search?q=richard+arfsten+colossus&hl>
- Barbara Hepworth, Three Personages
<https://www.google.com/search?q=barbara+hepworth+three+personaltzs&tbm>
- Arturo Berned, Cabeza IX https://en.wikipedia.org/wiki/Arturo_Berned
- Piet Mondrian, Composition II
https://sh.m.wikipedia.org/wiki/Datoteka:Piet_Mondriaan,_1930_-_Mondrian_Composition_II_in_Red,_Blue,_and_Yellow.jpg